

Strijd om vrouwenrechten niet gestreden

Opiniestuk in De Morgen, 7 maart 2015

Federale regering en deelstaten moeten nu een nationaal actieplan opstellen tegen de loon- en loopbaankloof.

De nieuwe Senaat heeft zijn eerste ei gelegd en over partijgrenzen heen een informatieverlag over gelijkheid van vrouwen en mannen en over vrouwenrechten gestemd. Maar het mag niet bij aanbevelingen blijven. Meer dan twintig jaar geleden maakte ik voor het eerst een parlementaire commissie mee. Er waren twee vrouwen in de zaal: minister van Werk en Gelijke Kansen Miet Smet en de beginnende kabinetsmedewerkster die ik was. Aan de orde was de wet-Smet-Tobback, die een quotum van een derde vrouwen op alle verkiezingslijsten verplichtte, sinds 2002 is dat de helft. De heren verdedigden tegenargumenten die je vandaag ook nog hoort: er zijn niet genoeg kandidates, bekwame vrouwen vinden hun weg naar de top zo wel, quota zijn onrechtvaardig voor de mannen (sic), enz.

Enkele dagen later was ik te gast op een vrouwenorganisatie te lande. Tot mijn verbazing vertelden de dames dat hun lokale verkozenen het wetsontwerp onlangs met vuur verdedigde. Dat was niet wat we de man in het parlement hadden horen doen. Daarom zorgden we ervoor dat bij de volgende bijeenkomst van de betrokken commissie vrouwen van overal te lande in de publiekstribune zaten. De nepargumenten werden plots minder hardnekkig en de baanbrekende wet werd goedgekeurd.

Voor wie eraan twijfelt: er is al heel wat verwezenlijkt in de strijd voor gelijke rechten van vrouwen en mannen. Maar die strijd is nog niet gestreden. De tewerkstellingsgraad bij vrouwen bedraagt nog altijd slechts 61,3 tegenover 76,7 procent bij mannen. We krijgen de loonkloof niet dicht: vrouwen verdienen per werkuur 10 procent minder dan mannen, inclusief deeltijds werk loopt dit verschil op jaarbasis op tot 22 procent. In 2013 telden we 162 dodelijke slachtoffers door partnergeweld (3 per week) en 3.072 - hoofdzakelijk vrouwelijke - slachtoffers van verkrachting (die 8 per dag zijn een topje van de ijsberg, want er wordt vaak geen aangifte gedaan). Het aantal vrouwelijke parlementsleden steeg tot gemiddeld 40 procent, maar dat uit zich niet in het aantal vrouwelijke regeringsleden. In de federale regering zijn er amper vier vrouwen op achttien ministers. Gemiddeld blijven vrouwen sterk ondervertegenwoordigd aan de top.

In dat licht maakten we bij de bespreking van het informatieverlag over de genderproblematiek andermaal een ontluisterend moment mee. Terwijl elk onderzoek uitwijst dat quota het beste middel zijn om te komen tot pariteit in beslissingsorganen en dus tot betere besluitvorming, kwamen we noodgedwongen tot een compromistekst die streefcijfers efficiënt acht "binnen een geïntegreerde strategie met een tijdlijn, als ze worden opgevolgd en bijgestuurd indien nodig" - lees: als ze quota worden.

Maar fundamenteel is dat de Senaat akkoord gaat met een bundel aanbevelingen. De evaluatie van het actieplatform van de VN-Vrouwenconferentie van 1995, volgende week in New York, heeft impact voor miljoenen vrouwen wereldwijd. Waarom hier citeren uit onze

aanbevelingen, als ik concreter kan zijn? India is in de ban van een documentaire waarin een van de daders van een groepsverkrachting op een bus eind 2012 de schuld bij het jonge slachtoffer legt. 'Ze had 's avonds de bus maar niet moeten nemen.' En de autoriteiten in New Delhi worstelen vooral met de vraag of het uitzenden van deze documentaire het geweld tegen vrouwen aanmoedigt, dan wel het taboe doorbreekt dat die dader zegt wat miljoenen Indiërs denken. Is er dan nog werk aan de winkel?

Ook de tientallen aanbevelingen voor binnenlands gebruik wil ik met een voorbeeld illustreren. De Senaat vraagt om het toedienen van alcohol of drugs met het oog op seksueel misbruik als een verzwarende factor te beschouwen. Maar daarvoor moet gesensibiliseerd worden om sneller aangifte te doen. En wat met een slachtoffer van een verkrachting door iemand die met een soa of hiv is besmet? De Senaat wil de dader kunnen verplichten een soa- of hiv-sneltest te ondergaan, zodat het slachtoffer niet onderworpen wordt aan nutteloze zware behandelingen, noch opdraait voor de kosten van de Seksuele Agressie Set of van eventuele medicatie of psychologische nazorg.

In ons ingewikkelde landje zijn dat maatregelen die alleen genomen worden als de federale overheid en de gemeenschappen en gewesten de violen gelijkstemmen. Het verplichten van een vermeende dader om een soa- of hiv-sneltest te ondergaan is federale materie; de medische behandeling van het slachtoffer valt onder federale regelgeving rond aansprakelijkheid en sociale zekerheid; en doorgaans staan gemeenschapsinstellingen in voor de psychologische nazorg. Zoals de senatoren voor dit rapport over de grenzen van hun bevoegdheidsniveau keken, zo moeten de federale regering en deelstaten samen een nationaal actieplan opstellen tegen de loon- en loopbaankloof, moet het actieplan tegen geweld op vrouwen uitgebreid worden tot seksueel en psychisch geweld en moeten er maatregelen komen om de gelijke deelname van vrouwen en mannen in de besluitvorming te waarborgen.